

НАРОДНА СКУПШТИНА

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ О РАДУ СРПСКЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

ИЗЛАЗИ СВАКИ ДАН ЗА ВРЕМЕ СКУПШТИНСКОГ РАДА

ПРЕТПЛАТУ ПРИМА

КРАЉЕВСКО-СРПСКА ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА

ЦЕНА ЈЕ ЛИСТУ:

ЗА СРБИЈУ 6 ДИИ, МНОГЧНО

ОД ЈЕДНОГА ВРОЈА 0.40 ДИИ.

ЗА СТРАНЕ ЗЕМЉЕ ПОШТАНСКОГ САВНЗА 15 ДИИ, МНОГЧНО

УРЕЂУЈУ СКУПШТИНСКИ СЕКРЕТАРИ:

Ранко Петровић, Доброслав Руџић, Љуб. П. Ђирић.

Број 43

УТОРАК 22 ЈАНУАРА 1891

Година I

41 САСТАНАК

20 јануара 1891 год. у Београду.

ПРЕДСЕДАВАО ПОТПРЕДСЕДНИК

Димитрије Катић

СЕКРЕТАР

Љуб. П. Ђирић

(НАСТАВАК)

Потпредседник — Изволте чути резултат гласања. Гласало је свега 90 посланика од којих је 85 гласало за закон, 4 против, а један није гласао. Према томе примљен је у целини закон о министарској одговорности.

Сад је на реду претрес извештаја о предлозима посланичким. Молим г. известноца да заузме своје место.

Извештај Милан Поповић чита тачку 1.

Потпредседник — Стављам на гласање: које за то, да се прими мишљење одборско нека изволи седети, а ко је против нека устане (Сви седе). Објављујем да је Скупштина усвојила мишљење одборско.

Извештај чита тач. 2.

Потпредседник — Стављам на гласање: ко је за то, да се усвоји одборско мишљење, нека изволи седети, ко је против нека устане? (Сви седе). Објављујем, да је Скупштина усвојила одборско мишљење.

Извештај чита тач. 3.

Потпредседник — Ко је за то, да се усвоји мишљење одборско, нека изволи седети, ко је против нека устане? (Сви седе). Објављујем, да је Скупштина усвојила одборско мишљење.

Извештај чита 4 тачку.

Потпредседник — Ко је за то, да се усвоји мишљење одборско нека изволи седети, ко је против нека устане? (Сви седе). Објављујем да је Скупштина усвојила мишљење одборско.

Извештај чита 5 тачку.

Потпредседник — Ко је за то да се усвоји одборско мишљење, нека изволи седети; ко је против, нека устане? (Сви седе). Објављујем, да је Скупштина усвојила одборско мишљење.

Извештај чита 6 тачку.

Потпредседник — Ко је за то, да се усвоји одборско мишљење нека изволи седети, ко је против нека устане? (Сви седе). Објављујем, да је Скупштина усвојила одборско мишљење.

Извештај чита 7 тачку извештаја.

Потпредседник — Ко је за то, да се усвоји мишљење одборско, нека изволи седети; ко је против нека устане? (Сви седе). Објављујем да је Скупштина усвојила одборско мишљење.

Извештај чита 8 тачку.

Потпредседник — Ко је за то, да се усвоји одборско мишљење, нека изволи седети; ко је против нека устане? (Сви седе). Објављујем да је Скупштина усвојила одборско мишљење.

Извештај чита 9 тачку.

Потпредседник — Ко је за то, да се усвоји одборско мишљење, нека изволи седети; ко је против нека устане? (Сви седе). Објављујем, да је Скупштина усвојила одборско мишљење.

Извештај чита тачку 10.

Потпредседник — Ко је за то, да се усвоји одборско мишљење, нека изволи седети; ко је против нека устане? (Сви седе). Објављујем, да је Скупштина усвојила одборско мишљење.

Извештај чита тачку 11.

Потпредседник — Ко је за то, да се усвоји одборско мишљење, нека изволи седети; ко је против нека устане? (Сви седе). Објављујем, да је Скупштина усвојила одборско мишљење.

Извештај чита 12 тачку I поле извештаја (ст. 355).

Потпредседник — Ко је за то, да се усвоји одборско мишљење, нека изволи седети; ко је против нека устане? (Сви седе). Објављујем да је Скупштина усвојила одборско мишљење.

Извештај чита 1 тачку II половине извештаја (иста страна).

Потпредседник — Ко је за мишљење одборско, нека изволи седети, ко је против нека устане? (Сви седе). Објављујем, да је Скупштина усвојила одборско мишљење.

Извештај чита и 2 тачку извештаја.

Потпредседник — Ко је за мишљење одборско нека изволи седети, ко је против нека устане? (Сви седе). Објављујем да је Скупштина усвојила цео извештај одборски.

Дајем четврт часа одмора.

После одмора.

Потпредседник — Продужава се дневни ред. На дневном реду је пројект законског предлога о привредном трговинском музеју.

Молим известноца да заузме своје место.

Известилац Лука Лазаревић — прочита, пројект закона о уређењу привредног трговачког музеја затим, извештај државног савета (стр. 222—224) и извештај одбора, (стр. 420)

Потпредседник — Сад приступамо начелној дебати о овом законском пројекту.

Атанасије Вучковић — Господо! Узимам слободу да проговорим неколико речи о овом законском пројекту и привредном музеју.

Чим човек узме овај предлог у руке, одмах баца свој поглед на сам наслов овога предлога и одмах види да је пројект закона о уређењу привредно-трговачког музеја. Две речи привредно-трговачки музеј изгледају врло кратке, али те две речи крију у себи врло много и ја би желео, да обратим пажњу народног представништва на сам значај тога, шта се разуме под речи „привредни“ музеј? Неоспорно је то, да под том речи спадају све гране народне привреде. Ја мислим да нико не сме заборавити, да рекне да ту не долази и занатска грана, јер и занати спадају у врсту привреде. И кад се узме да ређа колико има занатски грана, то би било много. Или, кад би хтео да важем: индустријска грана, домаћа индустријска грана, фабрично индустријска грана, рударско индустријска грана итд., то би било врло много. Међутим кад узмемо у обзир колико још има привредних грана, које улазе у народну привреду, онда се под том речи „народна привреда“ представља цело поље народне привреде, или тако рећи цео живот једнога народа, па кад се томе дода још и трговина са свима разноврсним гранама, онда то још више изгледа. Кад се све то стоји једно с другим, онда у привреду спада све што један народ подиже у материјалном погледу.

Према овоме, мени се чини, да сам пројект даје себи велики значај, без нарочите поделе разних привредних грана. Ја мислим, кад би све привредне гране спојили у једно, онда се неби постигла она циљ, којој треба да тежимо. Ми знамо да смо економски слаби и одиста треба да се бринемо, да се развијамо у томе погледу; али то ћемо постићи, ако ми у томе развитку стварамо такве установе, које нас могу економски да подигну, а не такве, које ће сметати нашем економском развијању и онда смо промашили циљ. Ја мислим, да ће сваки од вас знати још унапред шта је сама трговина. По пројекту овом предлаже се, да се неке мустре шаљу у тај музеј и по тим мустрама да се продају наши производи или прерађевине. Кад би се та манипулација сва ту средила, то би изгледало страшно велика берза. Ми знамо да у данашње време за пољско привреде продукте постаје берза, на којима се продају земаљски производи, а ово би изгледало да је берза свију прерађевина и производа земаљских. И разуме се, да таква једна берза мора имати некога, који ће њоме управљати и продавати све земаљске производе и прерађевине. Ово би обављао управо директор. Он ће музеј узети у своје руке, овај ће постати посредничка трговина свију производа и прерађених ствари. Сама та помисао треба да нас одврати од тога, јер трговина се не креће по државним шаблонима. Истина, треба да се протежира трговина, али тако, да сами произвођачи продају ствари људима, а не тражити да ово непосредно врши сама држава. Ја мислим, да би ми били на погрешном земљишту и да би иначе прекорачили народно поверење. Међутим сами, за продају одређени примерци, разуме се, не би могли бити свагда меродавни за куца, нпр. ракија и вино могли би се по мустрама (проби) продавати, или за волове, ја би једино морао да јавим, да имам такве и такве волове на продају (смех) а музеј се стара и тражи за њих куца. Док он пише у Пешту и јави да има волове те и те мустре на продају, па док се отуда одговори, зар ја у том времену док се та преписка води не смем да водим те волове. Ја могу продати коме хоћу, а међутим он је закључно погодбу са страним трговцима и за то ја морам да одговарам.

Према свему овоме, ја мислим, ако желимо да постигнемо какав успех, у привреди треба од ове одвојити трговину, за трговину треба уводити нарочите чисто трговачке установе.

Због овога ја мислим, да би требало и сам наслов у пројекту привредни променити са насловом „занатско-индустри-

ски“. Према овоме овај пројект треба вратити у одбор те да се преради да добије земаљско-индустријски карактер. У земаљско-индустријском музеју могу се примерци од појединих заната чувати. С тога молим посланике да ме помогну да се наслов у поднесеном пројекту промени и да се сам пројекат према занатско-индустријском циљу музеја удеси. За остале неке гране народне привреде и разне циљи ове, треба да се образују разна земаљско привредна друштва.

Потпредседник — Пошто нико више не тражи реч да говори у начелу о овом предлогу, то објављујем да је претрес свршен и стављам на гласање: који је за то да се предлог у начелу усвоји, нека седи, ко је противан нека устане? (Сви седе.)

Објављујем да је предлог у начелу усвојен једногласно. Сад прелазимо на појединости.

Известилац прочита чл. 1 (стр. 222),

Витомир Младеновић — Нисам хтео да говорим у почетку против овог законског пројекта, а то с тога, што према самом наслову његовом не треба говорити, јер по наслову он одговара потребама народним. Али код члана 1-ог хоћу да напоменем ово, наслов овога, пројекта гласи: „уређење привредно трговачког музеја“ Кад прегледате цео овај законски пројект, нећете наћи да он користи привреди самој, да говори гди год о привреди јер предмети се доносе у трговачки музеј, да се боље продаду и ништа више, међутим ја сам заступао једно гледиште које мислим да би било оправдано и да оно може ући у овај закон, а то је, да се наша пољопривреда унапреди нужно би било да се отворе угледна добра, управо добра где ће моћи раденици сељаци у опште видети, како се шта савршеније ради и ствара, а поред тих угледних добара налазим да би врло корисно било да постоји и пољопривредни музеј. У том музеју имало би да се изложе сви земаљски производи, све врсте жита, пасуља и т. д., који се производе, како у земљи тако и на страни, те да пољопривредник види како те врсте успевају и усавршавају се по другим местима, а нарочито да виде како се поједине врсте пшенице вештачки усавршавају јер наука је данас успела да ствара нове врсте, боље и савршеније, одбирајући боље од лоших, а да се створи и музеј за продају тих врста пољопривреде да виде сељаци на лицу места, а не само да се трговци користе. Поред тога што би се у тим музејима изложили производи у Србији, те да се види како једна врста пољопривреде н. пр. пшеница успева у једном крају н. пр. подринском, а како у другом, да ли има какве боље врсте, те да сељак види такве продукте и да их сам производи. Оћу да се сем овога изложе и све врсте земље, на којој успевају ти земаљски производи, те да на овај начин и он учини поделу у своме раду и да сиује ону врсту усева где би она најбоље успевала; па би му онда и производи његови обилатије плод донели.

Повод да ово тражим тај је: лане је држат у Шапцу шљиварско-житарски збор. На том збору био је скуп шљиварско-житарски, трговаца, и мени је тада пало у очи, да су тада једнострано претресали то питање о шљиварској и житарској радњи. Износили су трговци како треба да се шљиве суше, те да се као добре извоз, на страни, какву контролу треба предузети, па да се стане на пут разним злоупотребама. Они су ове ствари претресали једнострано, заступајући трговца а за сељака нису тражене средства, како то да се одклони да не продаје на зелен шљиве и жито, да му спекуланти не купују пошто зашто. Поводом тог општине је шабачка донела и предузела неке мере, те ником није дозвољавала да уноси шљиве ни жито у варош, које нису израђене по извесном пропису, по мустрама. Али какве су те мустре, то није било изложено и сељак није имао гди да види. И по томе ја мислим да је овај закон не потпуни. Ја сам поред осталих разлога тада наводио да треба установити земљоделски кредит, те да онај, који има своје производе да прода, добије срстава да до одређеног дана, кад треба своје продукте да прода, може своје производе задржати и урадити онако као што треба. И кад још ту буде и трговачких музеја, где ће и одређену цену са-

иати, онда ће имати поред тог и прилике да види каквих разних производа има, који су бољи, те да и он такве своје производе усаврши, да их онако изради. Кад се ово доведе у свезу и у овом смислу пројекат законски напише, ја би са највећом вољом за њ гласао, онда тек он може да користи и сељаку и трговцу. Међутим овај пројект са свим је једностран. Овде стоји да ће такав музеј бити у Београду. Ако жели мустре видети, мора ићи у Београд, дотле може да наступи то да се његовом производу поблје цена, за то ја мислим да би овај пројект био тек онда користан, кад он не би био овако једнострано написан, него да буде овај пројект свестран тако, да тих музеја буде на свима оним местима где би биле станице пољопривредне, дакле на тим местима требало би основати привредне музеје, у којима би се изложили све врсте пшенице, пасуља, кукуруза, и др. земаљски производи. Поред тих музеја имало би да се изложе и све врсте земље, те да се види каква и која врста земаљских производа и како на тој земљи успева, а у исто време да се донесе закон о пољопривредном кредиту одакле ће се наши пољопривредници — сељаци — користити добијањем новца за време док му продукти стигну за продају. За то бих ја предложио да се овај члан врати одбору, те да он цео овај пројект преради тако, како ће у њему бити одредаба и за привредне музеје, а не само за трговачке и да ових музеја буде на више места и за привредне цели, као што и овај пројект носи наслов.

Известилац Лука Лазаревић — Предлогу г. Витомира неће, чини ми се, бити места овде. Он тражи да се овде унесе и земљораднички кредит, некакве банке, за сељаке изложбе на угледним добрима, да буде више трговачких музеја по земљи. Ако се ово споји уједно, онда ће се промашити циљ; то неће бити привредно трговачки музеј, него некаква мешавина и од тога неће бити користи. Кад би се усвојио предлог г. Витомира, могао би бити допуњен предлогом г. Тасе, те да се отварају оборни за волове и вепрове. Тако би се направил завод, коме се не би знало ни краја ни конца, који не би имао смисла. Привредно трговачки музеј, то је посреднички завод, то је завод у ком ће бити некакав приватан трговац, који ће радити за своју личну корист, него један државни функционер, који ће се старати да српској трговини отвара продњу на страним трговцима. Мустре које се шаљу — а то разуме се неће бити мустре од волова и свиња — мустре ће се слати за стране пијаци, страним трговцима и према мустрадама, које су послате одређивати цене нашим производима. Поред те задаће музеј има још једну а то је: да прибере оне продукте наше, који по својој уметничкој изради и унутрашњој вредности могу имати своју важност, управо он ће имати да направи једну сталну збирку, којом ће се користити они, који желе да штудирају наше израђевине. То ће бити изложба мустара за наше занатлије, одакле ће узимати мотиве за даљи свој рад. Ту ће бити оно, што је најбоље, што буде карактерисало нашу производњу, што јој даје национални тип и овај, који хоће да се користи тиме, он ће доћи и прегледати то. Једна таква установа донела би нам велике користи. Немојте мислити, да ће ова коштати много; да ће се држава изложити великим издатцима. Као што нас је по буџету уверио г. министар, ова ће установа коштати државу свега 15.000 дин., а немојте ни сумњати да ће корист бити далеко јача. Одбор је то рачунао и чини ми се да има јаких разлога да се овакав закон прими. Молим вас да примите овај члан како је предложен.

Витомир Младеновић — Г. известилац погрешно ме је разумео. Кад сам рекао да поред ових музеја треба завести још неке, средства за помоћ наших пољопривредника, између тих средстава рекао сам да треба створити и земљорадничке кредите а не, да овде треба свашта тршати и правити неку мешавину. Ја и сад остајем при томе и налазим, да се не треба ограничавати на тај музеј само у Београду, него да их треба створити на више места у Србији и додајем још уз то, да ти музеји буду не само мустре за продају него и за производњу. Мени се чини да то има свога оправдава, и да ће

то унапређивати и производњу и продају; јер овако како је овај закон донет, он има да олакша само продају и то само у Београду, а ја налазим да ови музеји учине и да се нешто боље произведе, поред овог да би се производња и продаја вршила као што треба, додао сам да треба створити и земљорадничке кредите. То је све што сам тражио. Ја сам написао да се првом члану дода оваква редакција: (чита). Но поред овог музеја основаће се и по унутрашњости привредни музеји на свима местима куда се подигну пољопривредне станице или угледна добра. У овим музејима биће стављени на углед сви они производи пољске привреде, што се налазе у земљи и што је наука постигла, својим рационалним обделавањем осталом свету. А уз ово још излог и свију оних врети земаља на којим, који производ најбоље успева. Такав један додаток ја сам мислио да се дода уз овај први члан; али кад би он дошао, онда би морало да се о овој страни музеја, која служи на покретање производње — морало би, да се према овоме додатку и по осталим члановима чине додатци. За то нисам овај додаток одма ни изнео него сам тражио да се ово врати у одбор, те да према томе одбор донесе редакцију и осталих чланова и ако је Скупштина вољна да ово усвоји — добро, а ако не, нек ради како најбоље зна. Ја само налазим да су ова моја изложена тражења корисна за пољопривреднике.

Јоца Ж. Јовановић — Господо, мени се чини да је г. Витомир у своме предлогу изнео једну мисао, која би била веома неостварљива. Он је напоменуо да се подигну музеји у целој земљи, у сваком месту, да у тим музејима буде, поред земаљских производа, и све што је наука усвојила и што је на страни произведено. То би било нешто, што се не би могло остварити; а ако би се пошло тим путем, то би коштало неколико милиона, ако би остварили све, што се у целом свету показало као практично. Нигде се музеји не подижу за стране производе, него за земаљске; тако је у целом свету, па тако треба да буде и код нас. У музеју мора да се изнесе оно, што се производи у нашој земљи; тиме хоћемо, да установимо да они, којима требају наши производи, дођу и виде шта наша земља производи. Узмемо овај случај. Код нас у нашем крају раде добре опанке, у другом пресне; и кад човек види шта га коштају пресни, а шта они први, он ће да види, да су они, бољи, јевтинији и постешено ће се на њих навићи. Дакле, музеј се не подиже, да се доносе страни производи, него земаљски, дакле, да се потпомаже привреда, занати и т. д. Дакле, не би се могло сложити с тим, да се музеји стварају у целој земљи, јер за то нема сад потребе. Сад да почнемо са Београдом, па ако се покажу добри резултати, онда можемо до године решити да их и у другим местима установимо. Поред тога музеји, као што се види из пројекта, имају тај задатак да стоје у вези са страним музејима, другим речима, да буду посредници за наше производе са агенцијама, које имамо на страни. Ми имамо на разним крајевима доброг жита, хране, шљива и т. д. и ево како ће то ићи. Ја уштитим у Београд мустру мога продукта музеју, а он га шаље солунској агенцији и ако нађем добру цену да онда свршавам погодбу преко агенције. Дакле, у тој цели се подиже музеј. Ја држим да се никако не би могли упуштати у подизање привредних музеја, како их предлага г. Витомир, јер их не би могли остварити. Ја бих био мишљења, да се прими овај члан као што је предложен.

В. Младеновић — Молим вас за неколико речи да објасним мој говор, јер ме г. Јоца није добро разумео. У ономе што ја тражим да ми и стране продукте доносимо у привредне музеје и да они служе за углед, то није што ја хоћу страном, но што наши производи иду на страну и не могу да конкуришу страним, који веле да су бољи. А најзад кад ми шаљемо ученике да уче на страни пољопривреду, ми их шаљемо за то, што тамо има више средстава за учење и кад то чинимо, онда нам ништа не смета, да у привредним музејима имамо и страних продуката на угледу, па нек наши младићи овде уче. Јер можда ће се се наћи кога, кад их види, да и он такве исте продукте производи и да их он само не производи зато, што нема прилике да их види какви су они и како се раде. Ја држим да би се то дало остварити; то би

биле изложбе врло малене и тако корисне и које не би Бог зна шта коштале.

Потпредседник — Претрес је свршен. Стављам на гласање чл. 1 по предлогу. Ко је за то да се прими, нека седи, а ко је против нек устане? (Сви седе). Објављујем да је Скупштина усвојила чл. 1.

Извештај прочита чл. 2. (ст. 223).

Потпредседник — Ко је за то, да се чл. 2 прими нека седи, а ко је против нек устане? (Сви седе). Објављујем да је чл. 2 примљен.

Извештај прочита чл. 3.

Потпредседник — Ко је за то, да се чл. 2 прими нека седи, а ко је против нек устане? (Сви седе). Објављујем да је чл. 3 примљен.

Извештај прочита чл. 4.

Потпредседник — Имао би реч г. Симо Костић, али пошто г. Брачинац има одвојено мишљење нека он узме прво реч

Ђока Брачинац — Као што вам је познато, ја сам одвојено мишљење у чл. 4 а тако исто и у чл. 5 а то зато, што оба члана стоје у вези један с другим. Побуде: које су ме руководиле да се одвојим код овог члана ове су: ви знате да ми много вичемо на те додатке и заиста сасвим је оправдано. Један чиновник, који има плату и давати му поред плате још нешто више, ја не разумем, а нарочито у оваким приликама, као што се сад налазимо. Овде се каже: да заступник директора имаће додаток 1000 динара више, ако му буде плата мало мања од плате секретара министарства привреде а плата директора равна се с платом секретара мин. привреде. Ја нисам томе противан, да се директор музеја у плати равна са секретаром мин. привреде. Ја не би био противан да се у плати равна и са начальником, само нисам, за то да се даје додаток. Сад рећемо да г. министар постави за директора једног чиновника с мањом платом, он ће имати 1000 динара више. У другом ставу каже се да ће он добити награду — тантијему. Дакле излази да ће један човек уживати три плате. Ето, то ме је руководило да одвојим мишљење код ових чланова и познавајући наше финансијске прилике ја бих молио Нар. Скупштину, да ово моје одвојено мишљење прими; члан би гласио овако: Музејом рукује и управља директор, који се поставља краљевским указом, на предлог министра народ. привреде. Али у случају потребе министар народ. привреде може и сам кога од чиновника подручне му струке одредити, да ову дужност привремено врши (а додаток отпада). Директор музеја равна се у рангу и у плати, секретару министарства (а тантијема отпада). Ја бих молио да ово моје одвојено мишљење изволите примити.

Симо Костић — Ја се потпуно слажем са говором г. Ђ. Брачинаца, само још бих додао то да се за директора музеја не поставља указом нарочито лице, кад ту дужност може на потпуно задовољство да обавља један секретар министарства привреде. Тај секретар министарства привреде био би директор музеја са истом платом, коју је и до сад имао а може му се додати у помоћ који практиканат или неуказно лице, које ће вршити друге споредне послове. Према томе ја бих мишљења да члан 4 гласи овако:

„Музејом управља један секретар министарства привреде, кога буде одредио министар“ и ништа више. Молим 10 посланика да ме потпомогну. (Устаје више од 10 посланика).

Извештај — Чим би се поставио секретар министарства привреде за директора музеја, онда би одмах требало да се постави други нов секретар у министарству привреде. Свако министарство тражи потребан број својих чиновника, и ако му од тих чиновника узмете једнога и одредите на други посао, онда оно мора да тражи другог чиновника на његово место. Апсолутна је немогућност захтевати то, да један човек, који има одређен посао, врши и посао у министарству и овај посао у музеју. Ово је посао такве природе, да онај, који га буде радио, имаће пуне шаке рада од јутра до мрака. Од његове ревности и устаоштва зависиће успех музеја. Ако мислите, да је много 1000 дин. додатка за чиновника, кој

би био с мањом платом, помислите и на штету од тога, ако директор музеја буде после комотнији, као што су обично наши чиновници. Својим радом или недовољним радом он може штетити нашој производњи далеко више него што је његова годишња плата. После узмите на ум, да ли ће секретар или други који чиновник министарства имати такве стручне спреме, да буде директор трговачког музеја. За тај посао тражи се нарочито стручно лице, трговачког духа, школован човек, добро вичан књиговодству трговачком, а да зна и стране језике, који ће моћи руковати овим музејом, и за то је у овоме члану и казано, ако се не нађе одмах такво лице, онда ће се поставити за време неко лице, да врши ту дужност.

Даље, не треба мислити, да ће директор музеја имати 3 плате, као што рече Брачинац, него ће имати додаток хиљаду динара поред редовне плате, само у случају, ако за директора буде постављен чиновник, који има мању плату од секретара министарства; рећемо ако буде постављен писар какав, он ће имати тај додаток, али не и тантијему. Тантијема тек ће се давати, кад буде постављен сталан директор, који опет неће имати додатка. Да би то стручно лице показало што више ревности у послу, даје му се извесна тантијема, коју ће министар одредити. Биће познато многим да се у свима трговачким и индустријским радњама даје та тантијема. Од тога зависи, хоће ли ти чиновници радити с вољом и ревношћу. Кад се усвоји да директор музеја има извесан део на чисте добити, онда нема сумње да ће он радити с већом вољом и ревношћу, и резултат тога биће већи, већи успех музеја и боља прођа нашим производима. У питању је 1000 динара, и то само у овом случају, ако за директора музеја буде одређен чиновник, који буде имао мању плату од секретара мин. привреде. Ја мислим да не треба да будемо тврде руке да уштедимо 1000 динара, где је у намери да се само што бољи успех постигне.

Атанасије Вучковић — Ја сам тога мишљења да ова ствар не буде чиновничка установа, и с тога би предложио да лица за њу бира трговачка комора или одбор општине београдске.

Димитрије Димовић — Ја не би био мишљења г. Симе Костића одоносно тога, што он вели да би ту дужност могао да врши један секретар министарства, из разлога истих које је навео г. извештај, јер ја мислим да је баш ту потребно одредити нарочито лице, које има стручне спреме за тај посао. Међутим предлог г. Брачинаца умесан је. Узмимо да тај чиновник има само 1 динар плате мање од директора, онда би он уживао ту награду од 1000 динара, а после сам тај директор, који је у рангу секретара министарства, њему је довољна та награда, те стога сам ја против овог додатка а слажем се са предлогом г. Брачинаца, да ово даље изостане.

Јоца Ж. Јовановић — Господо, сад није питање начелно, треба ли нам музеј или не, јер то је питање мало пре решено и решено је да нам треба, а кад нам треба онда треба имати човека, који ће њим руковати, јер ако хоћемо да имамо користи од те установе, морамо имати и човека са стручном спремом за тај посао. У нашем министарству народне привреде, ја не верујем да ћемо наћи ми једно стручно лице, које разуме овај посао. Ту не само да треба да имамо човека, који разуме шта је музеј, него треба да имамо човека који разуме и књиговодство, који може послужити као коресподент за трговачке послове, а ја сумњам да ми имамо човека у министарству привреде, који би могао да заузме тај положај. Ви знате, да ми имамо трговачку агенпију у Солуну и да за то место није узет човек из министарства привреде, а зато што га није било за то место. Ако ви обете да накаламите онде једног човека за љубав 1000 дин., онда вам не вреди ни цела ова установа, јер од тога како ће се лице за то место узети, зависи и напредак ове установе. Обете ли стручно лице, онда га морате платити, али ћете имати и користи. Што се тиче овога додатка од 1000 дин. ја не бих био мишљења да се он усвоји. Ево зашто. Кад један чиновник има додаток, он онда неће да се труди и заузима за тај посао и тиме ће да уназађује целу установу, међутим ако се усвоји

мишљење за тантијему, онда је то много боље и корисније, а и у интересу је музеја, с тога, што ће онај, који њим рукује, гледати да што више прода, те ће отуда и он више добити имати за се. С тога бих био да остане тантијема, а ви сви знате да у свима заводима новчаним и привредним постоји тантијема са разлога, које горе наведох.

Марко Петровић — Кад се разгледа наш буџет министарства привреде, видеће се да тамо има шест одељења. Међу тих шест одељења на прво место долази одељење за трговину, саобраћај и радиност, па после за сточарство, шумарство, трговину и осталих, па ми се чини да је ризично поглед тога министарства признати, да међу особљем тога министарства, које постоји неколико година, нема ни једно стручно лице, које ће моћи и у умети да обавља ове послове, и са оном платом, са којом врши послове у министарству. И кад ми извојимо једно такво лице на посао у овај музеј, ми га тада не терамо да врши неке послове, који по струци његовој не припадају њему, већ га упућујемо баш да се занима својом струком и да њу специјално и врши, а може бити, да се тај чиновник, који би се одредио за директора у музеју из министарства, сада у министарству занима концептима или другим каким ситнијим пословима канцеларијским, које би могао да врши и један писарчић или практиканат.

Што се тиче тога, да ми треба са додацима да привикавамо чиновнике, да врше своју службу савесно и ревностно, то је врло опасно, и ја се с тиме не могу сложити, јер то је један опасан принцип. Само се разбојници на тај начин наплаћују удећујући људе, а правим синовима ове земље патриотизам налаже, да савесно и искрено служе у послу, кога су са примили и на ком су се заклели, и у њиховом раду, љубав према интересима и напретку своје домовине, треба да их одушевљава, а наравно пошто му се даде могућности за пристојан живот, његов. Али кад су му дати сви услови за пристојан живот зар онда давати још и 1000 дина. додатка само на рачун некаквог одушевљења за искрену и поштenu службу, и то као школованим синовима ове земље, да би их побудили да савесније врше своју службу?! Тај би се принцип могао усвојити само у Буквана и Златибору, где је човек чисто лишен само одбране или немоћан да принуди свакога да поштује и туђе право и да врши своју дужност. Мени се чини да је крајње време, да треба да раскрстимо са тим принципом мишљења и да наши синови, који се васпитају и школују о трошку своје државе и свога народа, буду задовољни са оном платом, коју по закону имају и да само за њу верно послуже својој отаџбини. И ја бих био мишљења да се одвоји једно лице из министарства привреде и да се оно постави за директора музеја. Ја не делим мишљење да је то тако заплетен посао, да ту треба нарочито стручно лице. Посао у том музеју јесте просто посао посредништва, а то је посао који зна сваки човек, који се разуме у књиговодству и кореспонденцији. Мени се чини да и свака боља трговина има таквог једног човека а и тужно би било признати да немамо таквог једног човека у нашем министарству привреде. Посао је прилично прост, који може вршити и сваки младић, који је свршио трговачку школу, и ако би збиља то стојало да ми у нашем министарству немамо способне чиновнике за такав прост посао, онда би се тиме потврдило да наше министарство привреде постоји само форме ради, а да не врши суштаствену и своју праву дужност. За то бих био мишљења да се за директора постави или секретар или писар или и начелник из министарства народне привреде само са оном истом платом, коју има и у министарству привреде, јер неће ни на Пољен и Медведник да врши ту своју нову дужност, него можда одма ту преко пута министарства, а никако нисам ни за какве додатке ни за какве субвенције.

Љуба Јоксимовић — Ја сам устао да потпомогнем мишљење г. Ђ. Брачинца и да проговорим неколико речи против овог додатка. Заиста и не треба дати додаток, јер чиновник, који се буде одредио да ради, његов ће посао радити други у министарству, и кад би се њему дао додаток што врши посао у музеју, онда би се исто тако требао да

да додаток и ономе чиновнику, који њега заступа у министарству привреде. Друга је ствар кад би он радио тај посао поред његовог одређеног посла у министарству, али то није, и зна се да ће бити тако, да ако је био пре подне у музеју, после подне биће код своје куће. Ево за то нам је пример комесарство у народној банци. Дужност комесара врши начелник министарства и ја бих рекао да се посао комесара оставља исто онако, као и кад је био нарочити комесар. Ја мислим да би требало да се усвоји, да из министарства финансије и привреде врши ту дужност један чиновник без награде, а ако се покаже способан у том послу, онда ће бити и унапређен.

Стојан Станковић — Кад год се говори о чиновницима и њиховој плати у појединим пројектима законским увек нам се говори, да немамо стручних лица само зато, да се продре и са додацима.

Ја држим да ћемо више користити допринети ствари, ако усвојимо одвојено мњење г. Брачинца. Ми не треба само да се бринемо и стварамо чиновничке положаје. Ја сам за то, да се мњење г. Брачинца прими.

Тома Војичић — Ово је једна нова установа, која је скончана са издацима. И ако је добра намера, и ако је у добром циљу поднесен овај пројект, ја мислим, кад је ово једна нова установа, да треба да размислимо како ћемо ту установу уредити. Чуло је се овде да ми немамо стручних чиновника у министарству народне привреде, који би могли вршити дужност директора музеја. Ја држим да то није тако тежак посао и мени је врло чудно, да се тако што може да каже. Циљ је овога закона, да се нашим земљским производима подигне што већа цена и да им се нађу што бољи купци. Ми господо, не треба да идемо на то да начичкамо персонал, јер издаци су грдни, и да не дођемо у положај да их не можемо да подмиримо. Кад се може рећи да ми немамо стручних чиновника у министарству привреде, да нам се онда не деси до године и да нам се не каже седело је неколико чиновника у привредно-трговачком музеју, они су се бринули о народној производњи, али циљ није постигнут, користи никакве нисмо добиле, него само штете.

Ако баш ово морамо да установимо, онда ту дужност може да врши један чиновник из министарства народне привреде тим пре, што ће он имати одборе оцењивачке, који су овим законом предвиђени и тако ће тај чиновник помоћу одбора сазнати шта треба и вршити тачно своју дужност.

Друго је питање, кад би имали да узмемо агента у Солуну или Пешти, онда би му требало дати додаток, али кад седи у Београду, дати му још и 10 динара дневнице, то било неоправдано.

Ја сам за предлог Ђоке Брачинца са редакцијом Симе Костића и за то ћу гласати.

Панта Срећковић — Ја управо, господо, нисам ни мислио да говорим сада а нећу ни да улазим у суштину те ствари, него само хућу да кажем ово: или хоћете нешто или нећете а не може се тако, тражити и хтети какву установу а не дати и помоћи човека. Ако је ова установа потребна, онда нико неће ду дужност цабе да врши, ако то хоће ко од вас, нека лође и врши дужност директора у музеју за 1000 дина. Нико ту неће, као што рекох, цабе да ради, и то је нелогично тражити, да тамо седи и ради да му се ништа не плати. Најбоље је говорио о тој ствари посланик шабачки Јоца Јовановић, а не може се казати хоћу — хоћу. Ја мислим да би најбоље и најпрактичније учинили на овај начин, чиновник у опште није за овај посао, него ту треба узети као што рече Јоца, човека од трговачког духа и предузимљивости, па му не давати никакав додаток него му треба дати за његов труд тантијему, па ако више ради, више ће и добити награду и за то нисам узимати човека из министарства народне привреде. Када хоћемо оваку установу, онда морамо чинити и неки издатак, као што је и са фабриком Ђилимова у Пироту.

Сима Костић — Кад је мој предлог изазвао ову дебату, то ћу ја исти у неколико да допуним и у исто време да одговорим извесноцу, који је изнео извесне разлоге против мог

предлога. И ако сам имао разлога да говорим у начелу против овога закона, ја нисам говорио само с тога, што држим, да ће ова установа моћи тек будућности да користи, а садашњост да неће имати велике какве користи, јер овим пројектом ми смо почели одозго, место да смо почели одоздо. Ми нисмо вотирали закон, ни о пољопривредним станицама, ни о сточарству и друге законе, који иду на усавршавање наше производње. Међутим видимо да доносимо један такав закон којим олакшавамо продају тих производа. Дакле само за то што ће овај закон за будућност имати користи, требало би га остварити.

Што се тиче разлога које је поднео извештач, да је физично ставити у предлогу, да један чиновник министарства може вршити ту дужност, јер се често може десити случај, да нема човека стручног за тај посао, ја мислим да тај разлог не може опстати из оних истих разлога, које је навео поп Марко Петровић, јер ако ми не можемо наћи таквога човека у министарству привреде, сигурно нећемо га наћи у конвенту или архитектонском одељењу.

Што се вели од неке господе, да ови чиновници неће моћи да одговоре оном задатку, за који је ова установа намењена, да рукује и управља с тим музејем, на то имам да кажем ово: тај чиновник који се ту постави, има просто да врши оно, што му је прописано овим законом. А у чему се састоји његов рад: да прима производе које донесу произвођачи, да га пита за цену и кад дође купац да га обавести и о производима и о цени. То је сав његов посао. Ја не знам какав је ово велики посао, нарочито кад се зна на сигурно, да ту у почетку неће бити тако велике навале, јер знамо да код нас нема великих пољопривредника, који би износили своје производе у музеј, и да очекују добру цену, него наши привредници принуђени порезом, чим свој производ среде, одма га донесу на пијацу и продају. (Одобравање).

Што се тиче разлога што је навео поштовани посланик Панта Срећковић, да то није природа посла таква да исти врши какав чиновник, јер он ради само у канцеларијско време, то не стоји. Тај чиновник из министарства привреде, који се буде поставио, биће његов рад такав, какав сам посао захтева. Он мора радити у свако доба и у празничне дане и после извесног канцеларијског времена. Кад дође момак изјави му да је дошао какав купац или произвођач, он мора отворити музеј, па ма то било и у не канцеларијско време. Дакле, његов рад одређује се према природи самога посла. И с тога мислим, да до сада изнети разлози против мог предлога нису ме могли убедити, да овај посао не може вршити један чиновник из министарства привреде, него да тај посао мора вршити нарочито директор. За то сам и изнео предлог да се у овом члану стави, један чиновник, кога министар народне привреде одреди, јер знам да су наши чиновници према нашем финансијском стању довољно награђени. И ја мислим да без икакве погрешке можемо ставити у дужност овом чиновнику да и овај посао ради.

Министар нар. привреде Коста Таушановић — Молим вас господо, ја ћу бити врло кратак. Мени је тешко да следујем мислима које је господин предговорник навео. Први члан овога закона јасно је обележио шта је циљ његова, а и г. извештач врло је јасно интонирао главни задатак овог пројекта и за то ја нећу у то да се упуштам, имам само да приметим код овог члана толико да је прошло годишња Скупштина готово и преполовила чиновнике министарства привреде управо укинула је толико чиновника да министарство са овим бројем чиновника колики је сада, апсолутно не може да ради. У министарству има, као што знате, више одељења. У шумарском одељењу има само 1 чиновник, овај кад би хтео контролисати само оно, што се по вашим структурарама ради, ипак не би могао тај посао свуда да врши. Дешавају се у сечи шуме разне злоупотребе: гора се немилици упропаштају. Ја никако не могу да пошљем кога од чиновника да то спречи јер кад он иде морао би закључати министарство а посао се за то време тако нагомила, да се после не може ни за 2 месеца свршити, како је у овоме, тако је и у осталим одеље-

њима министарства, не поричем да међу чиновницима има и таквих који нису дорасли за свој позив, али томе се не може овако помоћи како се сад овде предлаже.

Поп Марко мало час је напоменуо, како ово није важна дужност, јер исту може да врши и онај који је свршио трговачку школу овде или на страни. Истина је, да ту дужност може да врши онај који је свршио трговачку школу с добрим успехом провео неко време преко, али тај који сврши трговачку школу са добрим успехом, тога одмах узму у службу повчани заводи са платом од 3—4—5000 динара, чим се појави.

Такви се људи врло много траже, јер су приватни заводи доста разгранати и онда, ако хоћемо ми да се послужимо таквим људима не можемо, јер су ми везане руке буџетом па морам да имамо и оне који немају ли квакацију која је преко потребна за озбиљан рад. Ово је, господо, истина, да је доста у министарству привреде велики посао а мали персонал, као и да се у њему ради и пре и после подне, тако да шефови одељења не излазе пре 7 часова у вече, из канцеларије; дођите у министарство па ћете се уверити, као и о томе, да се за дан никада не може да сврши онај посао који се има. Дакле, апсолутно са овим бројем персонала не може да се на време ради. Ко год то не верује, нека изволи доћи недељу дана у министарство. Даћу му прилике да се упозна са свима пословима и онда ће се моћи праведније судити о целој ствари, него што се сад суди.

Што се даље говори да треба предходно поднети и друге предлоге имам на то да одговорим, да овоме сличних и важнијих предлога биће још 7—8—10 можда и више и што се не могу свршити ове скупштине сесије, свршиће се идуће али треба имати на уму и то: да се са сваки овим законом у министарству све више множе послови и кад ви код овако специјалног — стручног и важног закона бришете онога, који треба да буде душа целој тој установи, онда је тешко говорити о успеху о раду.

А то је нужно, господо, а мислим да не треба овде нарочито да доказујем да то мора бити човек нарочито спреман јер је посао такав, а такав човек не може се плаћати са 2—3000 динара; за тај новац нећете наћи човека који ће одговарати дужности, и ако то нећете онда је не бих могао узимати на себе ту одговорност да стварам једну установу без спремних људи, па кад до године она не успе или пропадне онда да се каже не вреди ништа без спремних људи нема рада и како је год код овога закона, тако је и код свију других.

Пристајем, да се код овога члана избаци 1000 дин. додатка, овај је додаток за то стављен, што знам да оваквога човека за данас у нас нема, па сам мислио да једнога из министарства привремено на то употребим а да тражим нарочитог човека кога би изаслао да се упозна изближе са организацијом и управом оваквих установа код других напреднијих народа и то да изберем човека који је већ свршио какву тргов. школу и који је практиковао, који зна све односе на пијацама па ипак да проштудира и ову установу, јер је она нарочито одељак трговине који треба специјално да се проучава, а до тога времена, као што рекох, метуо сам овај додаток, рачунајући да ћу морати нарочито поставити кога који ће и мимо своје званично време да ради. С тога сам мислио да му се да овај додаток; али, ако то нећете, онда нека му се рачуна она тантијема, која се рачуна директору. Ако и то нећете, онда не могу примити одговорност да нешто стварам без људи.

Ранко Тајсић — Против самога музеја или боље рећи противу ове установе нисам тражио реч да говорим. Сматрам да је то нужна ствар, која је требала и раније да се уреди, али сам устао да браним одвојено мишљење г. Ђ. Брачница а то је, да отпадне додаток и да кажем како не ваља више чиновнике мазити с више пара те да су за то бољи, јер сматрам да је он обвезан да ради. Сигуран сам да ви Скупштина неће то примити, јер знам да неће терати у ту крајност да даје додатке. Намера ми је била у главном да уклоним онај преко од чиновника министарства народне привреде у чију

спрему и не сумњам, јер су то махом људи који су свршили на страни. Ја сматрам да је мој поштовани друг Јоца Ж. Јовановић њима нанео увреду, што сумња у њихову спрему. Ја мислим да ту има људи, који могу да послуже овој цели и то таквих да их бољих не би могли наћи ни на страни, јер они који су ишли на страну они су овде ваљда били најбољи ђаци, па су као такви послати на страну, и усавршили се. Ако они не могу да послуже овом послу, онда је боље да се ни овде ништа не учи а камо ли на страни о привреди нашој.

Дакле видим да ће бити примљено одвојено мишљење Брачинца и Симе Костића. Истина је и мене страх од велике плате тог чиновника, али он може пре подне да ради у министарству привреде а после подне у музеју и обратно. Из свега дакле изводимо ово: ми имамо довољно спремних људи за тај посао; нека се један од њих одреди да га врши без додатка, као што је ставио ову примедбу г. Брачинад и молим Скупштину да то прими, и да не буде као лане са дуваном, а даље о другим платним лицима и идућим члановима кад буде реч. Молим Скупштину да прими одвојено мишљење г. Симе Костића.

Јоца Ж. Јовановић — Молио бих само да се криво не разуме мој говор. Ја нисам казао да чиновници министарства немају спреме; ја верујем да у министарству народне привреде има људи спремних по својој струци, који су репимо шумари, рудари; дакле спремни су по тој струци али нису за овај музеј. То је са свим друга једна грана. Ја мислим да сте ви имали прилике да видите, ко рукује и ко уређује овим музејима. Ја не могу да говорим, рецимо о орању онако као што то може говорити Ранко или Тома Војичић, то они знају много боље од мене, али нека ми допусте да о музејима знам нешто више него они, јер сам имао прилике да више и видим. Дакле нисам рекао да су чиновници у опште не спремни, него да немају спреме за ову струку.

Васа Мавајловић — Кад је мало час била реч у начелу о овом закону ми смо га једногласно усвојили и тиме му дали важност т. ј. признали га за користан. Да сам мислио, кад је била реч у начелу о овом закону, да ће ово бити једно одељење министарства народне привреде, једна званична канцеларија са шефом на челу и тантијељама, ја бих онда гласао противу тога закона, јер сам убеђен да такав закон не би донео никакве користи. Али ја сам са свим друкчије мислио о овом закону, који је поднет. Шта је њему циљ то се види из самога наслова. То је привредно-трговачки музеј, то значи — колико ја разумем — збирка земаљских производа, и заводи се установа једна, која ће стајати као посредник између произвођача и потрошача, између произвођача земаљских и потрошача ван земље. Дакле хоће се да законом зајемчи једна таква установа и једно надлештво за посредовање да се наши производи лакше и брже протурaju.

Кад је дошло у питање то, како ово да се врши, онда би се овим побркали појмови о значају шта је то трговац, са значајем шта је то чиновник?

Ја, господе, отворено кажем, да оно што може чиновник да ради не може строго узевши, да ради један трговац, не може урадити са оног пак што је кадар да уради један трговац чиновник. Чиовник један, господе, ради по једном створеном шаблону, строго узевши, ради по закону, долази на време у канцеларију и излази кад је прописано, из ње. Код трговаца то не стоји. Трговац ради док не сврши своје послове, не обзирући се, да ли је после подне 3 или 6 сати, него ради докле сву кореспонденцију и све послове не сврши, и онда иде кући. То захтевају његови интереси. Чиовник један напротив, он каже: „ја сам плаћен, ја ћу да радим по закону оно, што ми закон наређује.“ Кад ви оћете овде да поставите једног чиновника, да извршује овај закон, и да буде посредник између нашег произвођача и потрошача на страни, он ће казати да ће радити онолико, колико је могуће. Да ли ће пак он одговорити на сву кореспонденцију, данас или сутра тога се мало тиче. И кад ви оћете сад, да шеф тога музеја буде чиновник, он ће не-

миновно повући за собом и друге чиновнике и практиканте, и онда ће следовати други закони, којима се морају регулисати одношаји њихови, права и њихов рад. Ја кажем, ако се пође тим путем, онда оваква установа неће донети никакве користи, него ће остати „закон мртво слово на хартији“ као што су и многи и други закони донесени, од којих није било користи. Али ако оћете стварне фактичне користи, онда неће сумње, да на челу ове установе може бити само једно способно, трговачко лице, које зна шта је трговина и шта је то трговачки посао.

Ја сам мало пре казао, да оно, што може један трговац да ради, не може чиновник. Не треба да се варамо. Није ту питање о једној хиљади дин. или две или три. Мало пре је г. министар народне привреде напоменуо како се плаћају способни људи за трговачке послове, а за то су доказ, сви наши трговачки заводи, не само у Београду, него и у унутрашњости. Сад ми хоћемо једном чиновнику да натуримо силом да буде трговац. То не може да буде. Не треба да се варамо.

Кад смо ми усвојили члан 1 у коме изриком стоји, између осталог и ово: „и да би се нашим привредницима олакшала продаја њихових производа на нашим и страним трговинама оснива се у Београду „Српски привредно-трговачки музеј“. Баш овим што смо ми усвојили овде у чл. 1 тим смо утврдили, да треба да нађемо једног човека, који ће на челу ове установе бити, способан трговац, кога неће мрзети да кореспондира са целим светом, и да наше производе препоручује и на другим пијацама, и да нашим трговцима ставља цене страних производа. Друго је питање, како га ваља платити, да ли га треба платити или ће он имати тантијему од трговаца. О томе би се могло засебно говорити, али ја држим, да овако, како је предложено у чл. 4 треба потпуно да остане, и по мом мишљењу сасвим би било погрешно, кад би ми овде увели, да ово обављају чиновници. Не треба да се варамо, да трговачки посао могу чиновници обављати, јер онда нећемо имати никакве користи. То је што сам имао да кажем.

Још би могао да кажем о предлогу г. Симе Костића и Брачинца. Истина, ту је сад ствар о ономе додатку од хиљаде динара, али овим додатком иде се на то, да имамо једнога чиновника дотле, док се не нађе способно лице, које ће стално да заузима то место, и које ће моћи да обавља те трговачке послове. Тако ће мо само да имамо користи од ове установе иначе не? (Чује се: да се реши).

Потпредседник — Је ли вољна Скупштина да се реши? (Јесте).

Љуба Јоксимовић — Кад сам отишао устао да говорим ја нисам знао за изузетак, да се у министарству народне привреде ради и после подне, и за то ја узимам реч натраг. Г. министар казао је, да је број чиновника такав, да је скоро немогуће, да се ради, но ја мислим, да људи, који оће да раде, њих може да буде врло мали број, па да више раде него ли много већи број људи, који немају воље за рад. Ја ћу овом приликом да наведем само један пример, то је за друга за међусобно помагање и штедњу. Прве године било је у њој неколико младих људи, управо и неспремних, сем једног или двоје спремних, но они су се сад толико усавршили, да би могли послужити за чиновнике народне банке, а друштво им је знатно коракнуло у напред. Код нас је у опште мана, да се постављају у служби људи, који су неспособни, а имају извесних претензија, те на тај начин ми увек оскудевамо са радницима. Тако је за време прошле владе, један врло способан професор постављен за шефа пореске управе, и ако би он, као могао много више користити науци по овој установи.

Најновијим указом г. министра нар. привреде постављен је опет један човек за благајника који је био професор земљомерско-шумарске школе, а ту дужност могао је вршити рачунски човек, који је баш само за то спреман, а овај човек, као професор, могао је више користити школи и науци, него на овај начин.

Министар народне привреде К. Таушановић — **Кљашто** је мало час г. Јоксимовић погрешно, тако је исто: сад учинио. Човек, који је постављен, свршио је технику, а био је професор математике и рачунице, и ја сам га поставио у одељење за рачуноводство, а нећете ваљда од мене тражити, да ја постављам на места, где треба рачунско лице техничаре и обратно.

Известилац — Остајући при ранијим разлозима, који нећу да понављам сад, ја изјављујем пред Скупштином да ја као известилац, у име одбора, могу приметити само на то, да се изостави онај додаток, на који је г. министар пристао, а остало да остане. Ја молим Скупштину, да тако измењен овај члан прими, а да ништа више у њему не мења.

Потпредседник — Претрес је свршен и сад ћемо приступити решењу чл. 4.

Код овога члана има одвојено мишљење г. Ђока Брачинац, и предлог за измену г. Симе Костића.

Предлог г. Симе је потпомогнут и о њему ће се гласати. Чл. 4 по предлогу г. Симе Костића гласио би: „музејом рукује или управља један од чиновника министарства народне привреде, кога министар народне привреде одреди буде.“

То је његов предлог био.

Стављам на гласање. Ко је за предлог г. Симе Костића нека изволи седети, а ко је против нека устане? (Већина седи). Већина седи, према томе објављујем да је усвојен предлог г. Симе Костића.

Пошто је већ један сат по подне, је ли вољна Скупштина да закључимо седницу? (Јесте).

Данашњу седницу закључујем, а за сутра заказујем у 9 часова пре подне.

Дневни ред биће продужење данашњег дневног реда и закон о штампима.

Молим госпуду из свију одбора да дођу да раде.

Састанак је трајао до 1 часа по подне.

42 САСТАНАК

21 јануара 1891 год. у Београду

ПРЕСЕДАВАО ПОТПРЕСЕДИНИК

Димитрије Катић

СЕКРЕТАР

Лука Лазаревић

Почетак у 10 часова пре подне.

Присутни су г. г. министри: нар. привреде, грађевина, министар просвете и цркв. послова и министар правде.

Потпредседник — Отварам 42 редов. састанак. Да би се знало, да ли има довољан број посланика за решавање нека се прозову посланици.

Секретар прозива и после прозивке одсуствовали су: Анта Радосављевић, Велизар Ђундовић, Видоје Невеспац, Влајко Тадић, Гига Гершић, Димитрије Димовић, Димитрије Машић, Живојин Величковић, Живан Живановић, Илија Душманић, Јанча Јовановић, Јован Ђаја, Јованча Станојевић, Коста Борисављевић, Др. Коста Дивић, Лазар Бошковић, Л. Милосављевић, Мата Максимовић, Милан Мостић, Милојко Лешјанин, Милун Миљковић, Милутин Гарашанин, Михајло Вујић, Михајло Кр. Ђорђевић, Павле Ранковић, Пера Велимировић, Пера Максимовић, Радисав Митровић, Раша Нишић, Риста Поповић, Среген Гоглић, Стеван Нешић, Стеван Максимовић, Таса Ђикић, Никола Пашић.

Потпредседник — На окупу је свега 89 посланика, према томе има довољан број за решавање, али опет за то

треба ставити имена посланика, који нису дошли те да се зна да седница, која је била заказана за 9 час. није могла почети тад већ у 10.

Изволте чути протокол 41 састанка.

Секретар Љ. Јоксимовић прочита тај протокол.

Стојан Станковић — Ја сам говорио код чл. 4 и потпоматао сам одвојено мњење г. Брачинаца, а о томе није ништа забележено. Молим г. секретара да ту исправку учини.

Секретар Љ. Јоксимовић — Примам ту примедбу и учинићу исправку.

Атанасије Вучковић — Ја бих молио да се у протоколу исправи у моме говору, јер ја сам био у начелу против пројекта који је поднесен.

Потпредседник — Прима ли Скупштина прочитани протокол? (Прима).

Изволте чути молбе и жалбе, које су Скупштини упућене.

Секретар Љ. П. Ђирић чита:

Грађани вар. Крупња моле, да се вотира буџет на подриске руднике.

Милан Миловановић из Београда жали се, што му се по судској пресуди не уступи извешан плац.

Јоксим Стојановић трговац из М. Црнућа, у срезу и округу пожаревачком, моли, да Народна Скупштина скине забрану с његовог дућана.

Ђаци земљомарског курса (њих 47), моле Народну Скупштину за државну помоћ.

Катарина пок. Алексе Јакшића из Б. Баште, моли за државну помоћ.

Сељани села Рога, у ср. пожешком окр. ужичком, моле да се нареди, те да и свештеници одговарају за свој рад.

Стојан Вељковић рачуновођа суда општ. крагујевачке моли, да може сад уложити улог са интересом који није уложно у фонд удовички.

Грађани из Пожеге моле, да свештеници одговарају својим дужностима и да не уцењују народ.

Сељани из Грабовиља у ср. пожешком окр. ужичком моле да свештеници одговарају својим дужностима.

Јеврем Чакаревић учитељ из Ужица моли, да му се у године службе урачуна и 1882/3 школска година.

Мијаило Пишчевић из Семењева у ср. златиборском окр. ужичком, жали се против пресуде начелника ср. златиборског.

Еснаф абадијски из Крајева моли, да се на једној фабрици гајтана не даје искључива повластица.

Јаков Радивојевић, учитељ из Макрешина у ср. расинском окр. крушевачком моли, у име сељана села Макрешана да се исти ослободе од плаћања порезе на извесну утрину.

Даринка Протићка учитељица основне селевачке школе, моли Нар. Скупштину, да јој извесне године привремене учитељске службе урачуна у сталне.

Михаило Барјактаровић пешад. мајор из Чачка моли, да му се уваже неке године службе проведене у руској војсци.

Марија Катићева учитељица школе дубровачке у окр. пожаревачком, моли Нар. Представништво да нареди министру просвете, да јој да задовољење, те да јој се да накнада у новцу за квартир и огрев.

Сељани села Јабланице у ср. златиборском окр. ужичком моле, да им се државни суват „Доња Рибенца“ да бесплатно на уживање.

Грађани вар. Лесковца моле, да Нар. Скупштина одобри да Коста Илић производи и даје гајтан.

Грађани општ. качерске, у ср. злат. окр. ужичком, моле Народ. Скупштину да не уважи молбу њиховог председника и чланова.

(ПРЕСТАВИЈЕ СЕ)